

Akateemisen Karjala-Seuran 95-vuotissymposium

Tapani Havia

Ostrobotnia 22.2. 2017

Kaksikymmentäkaksi on eräänlainen pyhä luku Akateemiselle Karjala-Seuralle. Tuona helmikuun päivänä vuonna 1922 kokoontuivat viimeiseltä Aunuksen retkeltä palanneet ylioppilaat Simelius, Vähäkallio ja Räikkönen Karjalaisessa Osakunnassa asian tiimoilla. Päivä katsotaan seuran syntymäpäiväksi.

Seura toimi 22 vuotta ja kun AKS-aseveljet viimeisen puheenjohtajansa hautajaisissa alkoivat keskustella perinneyhdistyksen perustamisesta, sen nimeksi tuli aikanaan ”Kerho 22” ja perustamiskirjassa on 22 allekirjoittajaa.

Kunnioitetut Tammenlehvän sukupolven edustajat Hyvä symposiumväki

Tänään on 22 päivä helmikuuta.

Teidän runsaslukuisuutenne yllätti ja ilahduttaa suuresti meitä järjestäjiä.

Lämpimästi tervetuloa.

Olemme pyrkineet sisällyttämään tähän ohjelmaan keskeisiä AKS:aan liittyviä asioita, mutta laajemman kuvan tarjoaminen tuosta suomalaista akateemista maailmaa aikanaan mullistaneesta 4000 miehen seurasta vaatisi moninkertaisen ajan.

Se henkinen maaperä, se ruokamulta, matjord, jolle tämäkin liike kasvoi, sai alkunsa 1800-luvulla Eurooppaan levinneestä kansallisromantiikan suvituulesta. Meillä tämä ilmiö löysi runonkeruun, maalaustaiteen ja musiikin välityksellä oman kotoisen kanavansa juuri Karjalan kautta.

Sortovuodet, ensimmäisen maailmansodan murros, jääkäriliike ja maan itsenäistyminen – tosin vasta katkeran sisällissodan kautta – olivat ajankohdan kulisseina.

Mainituilla kolmella ylioppilaalla ei voinut olla muuta evästä kuin palava into ja haave. Onneksi ajankohtaan ja ilmapiiriin löytyi kokeneita taustavoimia – maisteri Elmo Kaila, jääkäri liikkeenkin harmaa eminenssi ennen kaikkea. Sekä monet muut akateemisen maailman patriootit.

Näin Akateemisesta Karjala-Seurasta kasvoi 4000 nuoren akateemisen miehen voimatekijä suomalaisen yliopistomaailmaan ja se sai nopeasti seurakseen Akateemisten Naisten Karjalaseuran sekä Oppikoulujen Karjala-Seuran. Nuori valtio sai rakenteisiinsa kolme uutta voimatekijää.

AKS:n saavutuksiksi on nimetty kolme asiaa.

Ensinnäkin ja kiireisimpänä rajan takaisten heimoveljien ja –sisarten vastaanottaminen, kouluttaminen ja yhteiskuntaamme sijoittaminen. Tässä tehtävässä onnistuttiin erinomaisesti.

Toiseksi kielimuurin poistaminen yliopistomaailmassa ja Vapaussodan jälkeisen kansan jakautumisen ja juopan poistaminen. Tämäkin asia onnistui, mutta ei ilman riitoja ja kahnauksia. Kolmas ja ehkä tärkein tehtäväkenttä oli maanpuolustuksen tärkeyden

korostaminen ja siihen panostaminen. Oma jäsenkuri oli ankara, mutta samalla kannustettiin laajempiakin piirejä. Karjalan kannaksen linnoitustyöt kesällä 1939 ovat tästä malliesimerkki. Nuorten johtajien uhri toisessa ja kolmannessa vapaussodassamme oli poikkeuksellisen raskas. Eikä tämä asia jäänyt marsalkaltammekaan vaille huomiota.

Mutta se neljäs saavutus? Sitä he eivät osanneet edes aavistaa.
Se olemme me. Vapaa Suomi. Vapaa läntinen ja demokraattinen maa.

Aseveljeys kestää läpi elämän, eritoten sodan aikainen, aseiden ja vapaustaisteluiden sitoma. Tuolloiset nuorukaiset palasivat jatkamaan opintojaan ja varttuneemmat akateemisesti koulutetut yhteiskunnan eri tehtäviin.

Moni noista nuorista kohosi oman alansa vastuunalaisimmille paikoille. He eivät nuoruuden teoillaan elämöineet, mutta eivät toki mitään kieltäneetkään.

Mutta heidän aseveljeyden kautta luomansa maa kesti kylmän sodan, se kesti vaaran vuodet, noottikriisin ja se kesti monta muuta vaikeaa, poukkoilevaa ja pökkuroivaa aikaa. Vanha preussilainen sanonta kuuluu, että todella suuret sotaherrat paljastavat arvomerkinsä vasta kuoltuaan, sitten, kun manttelin kaulus avataan.

Jos olisin itse puoli vuosisataa sitten tiennyt, että anatomian, sisätautien, keuhkosairauksien ja kirurgian professorini olivat AKS-veljiä ja että oman lääkärinvalani annoin niin ikään AKS-valajäsenelle, olisi arvostukseni ja kunnioitukseni heitä kohtaan ollut entistäkin korkeampaa. Näin jälkeen päin ajatellen heissä kaikissa oli kuitenkin jotain yhteistä: kaukonäköisyys, ajan realismi, suoraselkäisyys ja määrätietoinen johtajuus vailla omaa korostusta.

Akateemikko Martti Haavio - itsekin aktiivinen AKS-veli - on todennut, että AKS oli todellinen yhteiskunnan alkeiskoulu, jossa fakkiopintojen ohella oli mahdollisuus valmistua julkiseen kansalaistoimintaan. Päätelmä lienee varsin oikea.

Perinneyhdistyksemme toimii omassa ajassaan. Kunnioitamme veteraanien uhrauksia. Alkuperäistä heimoveteraanien avustustyötä jatkoimme viimeisen heimoveteraanin iltahuutoon asti. Myös näiden Erillispataljoona 6:n ja Heimopataljoonan soturien leskiä avustimme. Avustettaviin kuului myös sellaisia, jotka jatkosodan aikana toimivat huolto-, viesti- ja muissa tehtävissä. Kun olette iltapäivällä kuulleet aiheeseen liittyvän esitelmän, voitte miettiä, mitä jäi panoksestamme puuttumaan, kun meitä ei hyväksytty Tammenlehvän perinneliiton jäseneksi? Nyt olemme aloittelemassa rajan takaisten heimoveteraanien hautojen kartoittamista. Ja tietysti kunnostamistakin.

Mutta ennen kaikkea panostamme kuukausiesitelmämme monipuolisuuteen ja laatuun. Ehkä paras palaute niistä on se, että jouduimme vaihtamaan kokouspaikkaa, kun edellinen sali kävi ahtaaksi.

Myös jäsenmäärämme on pysynyt ennallaan uusien nuorten jäsenten ansiosta, vaikka luonnollista poistumaa on ymmärrettävän paljon.